

Лабунець В.М.

АНСАМБЛЬ НАРОДНИХ ІНСТРУМЕНТІВ

Навчально-методичний посібник

Придбання посібника:

А/с 563, м. Вінниця, 21001.

Тел. (067) 900-53-51,

(0432) 27-15-97, (093) 150-24-85

E-mail: development@vinnitsa.com

Вінниця
2006

ББК 81.951.9
УДК 785
А 71

Рекомендовано до друку вченою радою Кам'янець-Подільського державного університету, протокол № 3 від 31 березня 2005 року.

Рецензенти:

Іванов В.Ф., доктор мистецтвознавства,
професор Миколаївського державного університету
Яропуд З.П., кандидат педагогічних наук,
доцент Кам'янець-Подільського державного університету

Придбання посібника:
А/с 563, м. Вінниця, 21001.
Тел. (067) 900-53-51,
(0432) 27-15-97, (093) 150-24-85
E-mail: development@vinnitsa.com

Лабунець В.М.

А 71 АНСАМБЛЬ НАРОДНИХ ІНСТРУМЕНТІВ: Навчально-методичний посібник.
– Вінниця: ВМГО «Розвиток», 2006. – 148 с.
ISMN M-9007020-3-5

У навчально-методичний посібник увійшли інструментальні опрацювання різнохарактерних музичних творів, які можуть використовуватись для роботи в навчальних колективах, в колективах аматорської художньої творчості, на музично-педагогічних факультетах педагогічних вузів та народно-інструментальних відділеннях мистецьких навчальних закладів різних рівнів акредитації.

Запропонований навчально-методичний посібник стане підмогою не тільки для навчальних цілей, а й підмогою у практичній діяльності майбутніх вчителів музики та керівників народно-інструментальних колективів.

ББК 81.951.9
УДК 785

ISMN M-9007020-3-5

© Лабунець В.М., 2006
© ВМГО «Розвиток», 2006

ВІД АВТОРА

Розвиток і збагачення художньої скарбниці суспільства досягаються на основі поєднання аматорської художньої творчості та професійного мистецтва. Останнім часом чимало зроблено для досягнення цієї мети. В Україні систематично працює велика кількість студій, курсів для підвищення кваліфікації і підготовки керівників народно-інструментальних колективів, створена розгалужена система мистецької освіти, що забезпечує підготовку висококваліфікованих спеціалістів галузі.

Як засвідчує практика, народно-інструментальні колективи мають так званий “постійний репертуар”. Це, як правило, музичні твори, які найбільше відповідають виконавським можливостям колективу, дозволяють йому повною мірою виявити свій творчий потенціал, дають значний навчально-виховний ефект. Проте постійний репертуар, як відомо, зазнає змін у зв’язку з динамікою розвитку народно-інструментального мистецтва та самого колективу і потребує постійного поновлення. Проблема формування репертуару для народно-інструментальних колективів згідно з сучасними вимогами (актуальність, ідейна спрямова-

ність, художня досконалість) завжди була не простою як за принципом добору навчально-художнього матеріалу, так і за джерелом поповнення. На жаль, друкованої літератури для народно-інструментальних колективів обмаль. Одним з реальних шляхів розв’язання окресленої проблеми може стати створення і впровадження у практику роботи народно-інструментальних ансамблів аранжувань та опрацювань музичних творів регіональних композиторів, зокрема Поділля, що увійшли у пропонований методично-репертуарний збірник.

Посібник складається з двох розділів: теоретичного і практичного. Теоретичний розділ висвітлює основні питання роботи в навчальному народно-інструментальному колективі – функції і завдання художнього керівника та учасників народно-інструментального ансамблю; формування колективних емоційних станів; репетиційний процес; основні етапи роботи над музичним твором; концертна діяльність. В другому, практичному розділі музичний матеріал максимально наближено до практичного використання на заняттях з курсів “Оркестровий клас”, “Ансамблева гра”, “Інструментування та аранжування дитячого оркестру”.

**Придбання посібника:
А/с 563, м. Вінниця, 21001.**

**Тел. (067) 900-53-51,
(0432) 27-15-97, (093) 150-24-85**

E-mail: development@vinnitsa.com

ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОГО ПРОЦЕСУ В АНСАМБЛІ НАРОДНИХ ІНСТРУМЕНТІВ

I. Функції і завдання художнього керівника та учасників народно-інструментального ансамблю

Однією з важливих умов життєдіяльності народно-інструментального колективу є чіткий розподіл “прав та обов’язків” його учасників та керівника. Авторитет художнього керівника ґрунтується, перш за все, на його якостях як музиканта-педагога. Окрім того, керівник має бути і добрим організатором, режисером, а часом – дипломатом і проникливим психологом. Водночас потрібно пам’ятати, що не тільки керівник впливає на колектив, а й колектив впливає на керівника і виховує його. Тому художній керівник повинен вміти вести за собою і вчасно дослухатися до думки учасників, бути вимогливим до себе, вміти сприймати критику. Високомірність, самозакоханість, зазнайство, чванство – якості, несумисні зі статусом керівника народно-інструментального ансамблю.

Обов’язки учасників народно-інструментального ансамблю:

- сприяти колективу в досягненні поставленого завдання;
- систематично удосконалювати свою виконавську майстерність;
- вміти об’єктивно оцінювати роботу народно-інструментального ансамблю;
- підтримувати в колективі здоровий морально-психологічний клімат;
- бути принциповим і вимогливим як до себе, так і до колег;
- виявляти ініціативу у розв’язанні різноманітних питань, що виникають у процесі спільної музичної діяльності;
- виконувати доручення художнього керівника народно-інструментального ансамблю;
- ретельно готуватися до занять із врахуванням зауважень художнього керівника;
- старанно працювати над ансамблевими партіями розучуваних музичних творів;
- під час концертних виступів бути максимально уважним і зібраним.

II. Формування колективних емоційних станів

Однією з найважливіших умов успішної діяльності народно-інструментального ансамблю є створення здорового морально-психологічного клімату. Поняття “психологічний клімат” містить у собі високий рівень згуртованості, взаєморозуміння, організованості і творчої дисципліни, вимогливості до себе, взаємопідтримку і допомогу, ентузіазм, тобто низку факторів, які створюють творчу атмосферу в колективі.

Колективний емоційний стан є умовою, від якої залежить складний процес навчання, виховання і розвитку особистості. Конкретні прояви поведінкової активності в колективі здебільшого визначаються тими емоційно-психологічними ситуаціями, які формуються або вже існують у колективі. Емоційні стани народно-інструментального колективу можуть виступати як детермінанти поведінкової особистості, її майбутніх і нинішніх дій. До емоційних станів відносять психологічний клімат колективу, психологічну атмосферу та ситуаційні емоційні стани.

Сприятливий клімат в ансамблі народних інструментів характеризується захищеністю

кожного учасника, мобільністю колективу, мажорністю, працездатністю, ініціативністю членів колективу, психологічною незалежністю кожного. Несприятливими для розвитку особистості є мінор, агресивність, тривожність, плинність, пассивність, психологічна скутість.

У процесі навчально-творчої діяльності всі завдання, які ставить художній керівник перед учасниками народно-інструментального ансамблю, повинні глибоко усвідомлюватись і бути невід’ємною частиною їх власних переконань. Якщо, наприклад, керівник запропонував своє розв’язання, але не переконав учасників ансамблю в логічності його, воно може “зависнути” в повітрі, а якщо і буде втілено, то не в кращому вигляді. Не відкидається, звичайно, ініціатива і з боку самих учасників. Вони мають відчуття, що їм довіряють, їх підтримують, тобто дають можливість виявити себе. Це сприяє створенню умов для встановлення в народно-інструментальному колективі здорового морально-психологічного клімату, коли присутні всі компоненти гарного настрою – почуття задоволення, стан піднесення, душевна рівновага.

ЗМІСТ

ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОГО ПРОЦЕСУ В АНСАМБЛІ НАРОДНИХ ІНСТРУМЕНТІВ

I. Функції і завдання художнього керівника та учасників народно-інструментального ансамблю	4
II. Формування колективних емоційних станів	4
III. Репетиційний процес	5
IV. Основні етапи роботи над музичним твором	5
V. Концертна діяльність ансамблю народних інструментів	5

Твори для ансамблю народних інструментів

1. БІЛІ ЯБЛУНІ. Муз. О.Беца, сл. М. Томенка	6
2. ВЕСЕЛА КАДРИЛЬ. О.Осадчий	9
3. ГОПАК З БАЛЕТУ "ТАЯНЕ". А.Хачатурян	15
4. ДАВАЙ ЖЕ, ГОЛУБКО, УДВОХ ПОСУМУЄМ. Стародавня подільська пісня. З. Яропуд	24
5. ДЕ ТИ ТЕПЕР. І.Шамо, сл. В.Палійчука	28
6. ДО ПІСНІ. Муз. А.Поповича, сл. В. Матвієнка	47
7. КОЗАЧОК. Фінал симфонії. Музика невідомого автора	50
8. КОЛОМИЙКА. Закарпатська нар. пісня.....	70
9. НАРОДНИЙ ТАНЕЦЬ. М. Дремлюга.....	86
10. НАЩО МЕНІ ЧОРНІ БРОВИ. Муз. Д. Бонковського, сл. Т. Шевченка.....	89
11. НЕ ЗАБУДЬ. Муз. Б.Янівського, сл. Б.Стельмаха	94
12. ПОЛЮБИЛАСЯ Я. Муз. З.Яропуда, сл. Т.Шевченка	103
13. П'ЯТЬ ЛЕБІДОК Муз. Р. Суров'як, сл.В. П.Філіпчук.....	105
14. СІЛЬСЬКІ МУЗИКИ. І. Якушенко	111
15. СЛАВЕН КРАЙ НАШ – УКРАЇНА. Муз.Б.Ліпмана, сл. В. Матвієнка	118
16. ТИ МЕНІ ПОДЗВОНИ. Муз. Р. Суров'як, сл.В. Грубляк	124
17. УКРАЇНСЬКА ТАНЦЮВАЛЬНА. Віночок українських народних пісень	128
18. ЩЕДРИК. Муз. М.Леонтовича	136
19. ЯК Я ЛЮБЛЮ ТЕБЕ. Муз. І.Поклада сл. Д.Луценко	140

Придбання посібника:
А/с 563, м. Вінниця, 21001.
Тел. (067) 900-53-51,
(0432) 27-15-97, (093) 150-24-85
E-mail: development@vinnitsa.com

Нотне видання

Лабунець Віктор Миколайович

АНСАМБЛЬ НАРОДНИХ ІНСТРУМЕНТІВ

Методично-репертуарний посібник

Рекомендовано до друку вченою радою Кам'янець-Подільського державного університету,
протокол № 3 від 31 березня 2005 року.

БІЛІ ЯБЛУНІ

муз. О.Беца

сл. М. Томенка

Енергійно

Музична партитура для ансамблю народних інструментів. Перша частина: Енергійно. Темп: *mf*.

Інструменти: Баян, Голос, Кобза 1, Кобза 2, Кобза-алт, Кобза-тенор, К-бас.

Не поспішаючи

Музична партитура для ансамблю народних інструментів. Друга частина: Не поспішаючи. Темп: *p*.

Інструменти: Б-н, Г., К-1, К-2, К-а., К-т., К-бас.

Лірика: Віг-ри і си-ві-ї ту-ма-ни і спе-ка й сива ка-ла-муть. а-по-із-

ВЕСЕЛА КАДРИЛЬ

О.Осадчий

Помірно

Баян

Балалайка

Кобза 1

Кобза 2

Кобза-тенор

Кобза-контрабас

Б-н

Б-ка

К-1

К-2

К-тенор

К-бас

ГОПАК З БАЛЕТУ «ГАЯНЕ»

А.Хачатурян

Швидко

Музыкальный фрагмент из балета «Гаяне» А.Хачатуряна, темп Швидко. Фрагмент охватывает такты 7-11. Музыка написана для симфонического оркестра в 2/4 такта, тональность Б-бемоль мажор.

Инструменты и партии:

- Баян:** Партия начинается с триольных пассажей в тактах 7-10, заканчивается триольным аккордом в такте 11. Динамика *fp*.
- Балалайка:** Партия начинается с триольных пассажей в тактах 7-10, заканчивается триольным аккордом в такте 11. Динамика *fp*.
- Кобза 1:** Партия начинается с триольных пассажей в тактах 7-10, заканчивается триольным аккордом в такте 11. Динамика *fp*.
- Кобза 2:** Партия начинается с триольных пассажей в тактах 7-10, заканчивается триольным аккордом в такте 11. Динамика *fp*.
- Кобза-тенор:** Партия начинается с триольных пассажей в тактах 7-10, заканчивается триольным аккордом в такте 11. Динамика *fp*.
- Контрабас:** Партия начинается с триольных пассажей в тактах 7-10, заканчивается триольным аккордом в такте 11. Динамика *fp*.
- Б-н (Баян):** Партия начинается с триольных пассажей в тактах 7-10, заканчивается триольным аккордом в такте 11. Динамика *ff*.
- Б-ка (Балалайка):** Партия начинается с триольных пассажей в тактах 7-10, заканчивается триольным аккордом в такте 11. Динамика *ff*.
- К-1 (Кобза 1):** Партия начинается с триольных пассажей в тактах 7-10, заканчивается триольным аккордом в такте 11. Динамика *ff*.
- К-2 (Кобза 2):** Партия начинается с триольных пассажей в тактах 7-10, заканчивается триольным аккордом в такте 11. Динамика *ff*.
- К-тенор (Кобза-тенор):** Партия начинается с триольных пассажей в тактах 7-10, заканчивается триольным аккордом в такте 11. Динамика *ff*.
- К-бас (Контрабас):** Партия начинается с триольных пассажей в тактах 7-10, заканчивается триольным аккордом в такте 11. Динамика *ff*.

В такте 11 все партии заканчиваются триольным аккордом. В такте 12 начинается новая партия.

ДАВАЙ ЖЕ, ГОЛУБКО, УДВОХ ПОСУМУЄМ

Стародавня подільська пісня

З. Яропуд

Помірно

Баян *f*

Голос 1. Да -

Кобза 1 *f*

Кобза 2 *f*

Кобза-альт *f*

Кобза-тенор *f*

Контрабас

Б-н *tr*

Г. *mf*

К-1 *tr*

К-2 *tr*

К-альт *tr*

К-тенор *tr*

К-бас

вай же, го-луб-ко, у двох по-су-му-єм на-став роз-лу-ки вже час, да-вай же по-си-дим во-

ДЕ ТИ ТЕПЕР

муз. І. Шамо

В темпі вальсу

сл. Б. Палійчука

Музична партитура для ансамблю народних інструментів, голосу та баяна. Партитура складається з восьми систем, кожна з яких містить нотування для одного інструменту або голосу. Всі партії починаються з динамічного позначення *mf*.

- Баян:** Перша партія, що виконує основний мелодичний ліній.
- Флейта:** Друга партія, що виконує мелодію, часто з декоративними фігурами.
- Голос:** Третя партія, що виконує вокальний ліній.
- Кобза-1:** Четверта партія, що виконує ритмічний та мелодичний ліній.
- Кобза-2:** П'ята партія, що виконує ритмічний та мелодичний ліній.
- Кобза-альт:** Шоста партія, що виконує ритмічний та мелодичний ліній.
- Кобза-тенор:** Сьома партія, що виконує ритмічний та мелодичний ліній.
- Контрабас:** Восьма партія, що виконує ритмічний та мелодичний ліній.

Партитура містить різноманітні музичні знаки, включаючи ноти, паузи, динамічні позначення (*mf*) та інші елементи, необхідні для виконання твору.

ДО ПІСНІ

муз. А.Поповича

сл. В. Матвієнка

Помірно, наспівно

Баян

mf

Кобза 1

mf

Кобза 2

mf

Кобза альт

mf

Кобза-тенор

mf

Контрабас

Б-н

rit.

Г

Будь ме-ні роз - ра - до - ю, піс-не мо - я зо - ря - на, по-чут-тя-ми,

mf

К.1

rit. *p*

К.2

rit. *p*

К.-А

rit. *p*

К.-Т

rit. *p*

К.-бас

КОЗАЧОК. Фінал симфонії.

Музика невідомого автора.

Музична партитура для симфонічного ансамблю народних інструментів. Перший системний розподіл:

- Флейта
- Баян
- Кобза-1
- Кобза-2
- Кобза-альт
- Кобза-тенор
- Контрабас

Партитура містить динамічні позначення: *pp* (піанісимо) та *f* (форте). Інструменти грають у 2/4 такту, ключовий знак — один дізис (F#).

Другий системний розподіл партитури:

- Фл.
- Б-н
- К-1
- К-2
- К-альт
- К-тенор
- К-бас

Ця частина партитури включає варіанти виконання (1. та 2.) для більшості інструментів. Динамічні позначення *f* зустрічаються частіше. Інструменти грають у 2/4 такту, ключовий знак — один дізис (F#).

КОЛОМИЙКА

Закарпатська народна пісня

Швидко

The musical score is written for a 4/4 time signature and is divided into two systems. The first system includes parts for Flute, Clarinet, Bandoneon, and Voice. The second system includes parts for Kobza 1, Kobza 2, Alto, Tenor 1, Tenor 2, and Bass. The score features a variety of musical notations, including eighth and sixteenth notes, rests, and dynamic markings such as *f* (forte) and *mf* (mezzo-forte). The instruments are arranged in a way that suggests a traditional folk ensemble, with the voice part likely representing a soloist or a group of singers. The Flute and Clarinet parts are characterized by rapid, flowing lines, while the Bandoneon and Voice parts provide a more melodic and harmonic foundation. The Kobza and Tenor parts in the second system add depth and texture to the overall sound.

Флейта

Кларнет

Баян

Голос

Кобза 1

Кобза 2

Альт

Тенор 1

Тенор 2

К-бас

НАРОДНИЙ ТАНЕЦЬ

Швидко

М. Дремлюга

Флейта

Баян 1

Баян 2

Бандура

Скрипка 1

Скрипка 2

Віолончель

Контрабас

С

Б-н 1

Б-н 2

Б-ра

Скр. 1

Скр. 2

Віол.

К-бас

НАЩО МЕНІ ЧОРНІ БРОВИ

муз. Д. Бонковського

сл. Т. Шевченка

Не дуже швидко

Флейта *f*

Баян *f*

Голос *f*

Кобза 1 *f*

Кобза-2 *f*

Кобза-альт *f*

Кобза-тенор *f*

Контрабас *f*

На - що ме - ні чор - ні бро - ви на - що ка - рі о - ці

НЕ ЗАБУДЬ

муз. Б.Янівського

В темпі вальсу

сл. Б.Стельмаха

The musical score is arranged in a system of staves. The instruments and voices are listed on the left side of the page, each with its own staff. The score is written in 3/4 time and features a variety of musical notations, including notes, rests, and dynamic markings. The instruments and voices are: Флейта (Flute), Кларнет (Clarinet), Баян (Bayan), Голос (Voice), Кобза 1 (Kobza 1), Кобза 2 (Kobza 2), Альт (Alto), Тенор (Tenor), and К-бас (K-bass). The score includes a key signature of one sharp (F#) and a tempo marking of 'В темпі вальсу' (In waltz tempo). The dynamic marking 'mf' (mezzo-forte) is used throughout the score. The score is written in a standard musical notation with a key signature of one sharp (F#) and a tempo marking of 'В темпі вальсу' (In waltz tempo). The dynamic marking 'mf' (mezzo-forte) is used throughout the score.

ПОЛЮБИЛАСЯ Я

муз. З.Яропуда

сл. Т.Шевченка

Наспівно, ніжно

Баян

Голос

Кобза 1

Кобза 2

Кобза-альт

Кобза-тенор

Контрабас

Б-н

Г.

К-1

К-2

К-альт

К-тенор

К-бас

p

tr

По-лю - би - ла - ся

p

tr

p

p

p

p

p

mf

я, о - дру - жи - ла - ся я збез-та - лан-ним си-ро - то-ю та-ка до - ля мо - я. - Лю-ди гор - ді-ї,

mf

mf

mf

mf

mf

П'ЯТЬ ЛЕБІДІВ

муз. Р. Суров, як

Повільно. Схвильовано.

сл. П.Філіпчук

[illegible]

СІЛЬСЬКІ МУЗИКИ

І. Якупенко

Рухливо, весело

Сопілка

Флейта

Кларнет 1

Кларнет 2

Цимбали

Скрипка 1

Скрипка 2

Віолончель

Контрабас

СЛАВЕН КРАЙ НАШ – УКРАЇНА

муз. Б. Ліпмана

сл. В. Матвієнка

Жваво, з піднесенням

The musical score is written for a large ensemble. It begins with a key signature of one flat (B-flat) and a 2/4 time signature. The tempo and mood are indicated as 'Жваво, з піднесенням' (Lively, with elevation). The score is divided into two systems. The first system includes parts for Flute (Флейта), Bassoon (Басн), Tenor (Тенор), Bass (Бас), and another Tenor (Тенор) and Bass (Бас). The second system includes parts for Kobza 1, Kobza 2, Kobza-alyt, Kobza-tenor, and Contrabass (Контрабас). The Flute and Bassoon parts feature melodic lines with trills and grace notes, often marked with a forte (f) dynamic. The vocal parts (Tenors and Basses) provide harmonic support with sustained notes and some melodic fragments. The Kobza parts play rhythmic patterns, with some featuring trills and grace notes. The Contrabass part provides a steady bass line. The score is written on multiple staves, with some parts having multiple staves (e.g., the vocal parts have two staves each).

Флейта

Басн

Тенор

Бас

Тенор

Бас

Кобза 1

Кобза 2

Кобза-альт

Кобза-тенор

Контрабас

ТИ МЕНІ ПОДЗВОНІ

муз. Р. Суров'як

сл. В. Грубляк

Повільний блюз

Музична партитура для ансамблю народних інструментів та голосу.

Інструменти: Флейта, Баян, Голос, Кобза 1, Кобза 2, Кобза-алт, Кобза-тенор, Контрабас.

Текст пісні:
 Ти мс - ні под - зво -

Партитура складається з двох систем. Перша система містить партитури для Флейти, Баяна та Голосу. Друга система містить партитури для Кобзи 1, Кобзи 2, Кобзи-алт, Кобзи-тенор та Контрабаса. Музика написана в тональності Б-б (два бемолі) та 4/4 ритмі. Динамічні позначення включають *f* (форте), *mf* (мезіо-форте) та *p* (піано).

УКРАЇНСЬКА ТАНЦЮВАЛЬНА

Віночок українських народних пісень

Швидко

Сопілка

Баян 1

Баян 2

Бандура

Скрипка 1

Скрипка 2

Віолончель

Контрабас

С

Б-1

Б-2

Б-ра

Скр.-1

Скр.-2

Віол.

К-бас

ЩЕДРИК

муз. М.Леонтовича

Рухливо

Флейта *mf*

Сопілка *mf*

Бандура 1 *p*

Бандура 2 *p*

Сопрано *p*

Альт *p*

Скрипка 1 *p*

Скрипка 2 *p*

Віолончель *p*

Контрабас *p*

Щед - рик щед - рик
це - ле - ті - ла при - ле - ті - ла
ла - со - бі ста - бе - та - ти
го - спо - да - ря
ста - - - ла
со - - -

ЯК Я ЛЮБЛЮ ТЕБЕ

муз. І.Поклада сл. Д.Луценко

Довільно

The musical score is written for a vocal solo and a chamber ensemble. The instruments are arranged in two systems. The first system includes Flute (Флейта), Baglam (Баян), and Voice (Голос). The second system includes Kobza 1, Kobza 2, Kobza-alto (Кобза-альт), Kobza-tenor (Кобза-тенор), and Double Bass (Контрабас). The vocal line has lyrics in Ukrainian: "Як я люб - лю те -". The score includes dynamic markings such as *mf* (mezzo-forte) and *p* (piano), and articulation like slurs and triplets. The tempo is marked "Довільно" (Ad libitum).